

Шерефнур Атик

д-р филол. наук, преподаватель
Стамбульский университет Гелишим
г. Стамбул, Турецкая Республика

ПРИМЕНЕНИЕ ТВОРЧЕСКИХ КАРТ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

Аннотация: в данном исследовании подготовлены две группы карточек различной сложности, и каждая из которых была предназначена для разных возрастов. Информация, содержащаяся в карточках сложной категории, разработана нами и была составлена из многих источников. Материал был применен в студенческой группе. Выяснилось, что в карточках «легкий» категории развивается вымышленный текст, а карточки «сложный» категории улучшают написание мыслей.

Данный материал в отличие от других карточных игр, повышает креативность (увеличивает творческий потенциал), расширяет словарный запас и побуждает изучению новых вещей. Наша цель – дать студентам возможность использовать данный материал на таких курсах, как литература и творческое письмо.

Ключевые слова: творчество, написание событий и мыслей, обучение, создание текста.

Özet: Raporda adı geçen materyal öğrenciler için metin yazmayı kolaylaştırmak ve öğrenmeyi keyifli hale getirmek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmada her biri geniş bir yaş aralığına hitap edecek farklı zorlukta iki grup kart hazırlanmıştır. Zor kategorideki kartların içerdiği bilgiler birçok kaynaktan derlenerek tarafımızdan hazırlanmıştır. Hazırlanan materyal bir grup öğrenciye uygulanmıştır. Kolay kategorideki kartların kurgusal metin oluşturmayı, zor kategorideki kartların ise düşünce yazısı yazmayı geliştirdiği tespit edilmiştir. Bu rapordaki materyali, diğer kart oyunlarından ayıran özellik yaratıcılığı arttırmasının yanı sıra, kelime haznesini genişletmesi ve verilen bilgilerle metin yazarken, yeni şeyler öğrenmeye yöneltmesidir.

Hedefimiz Edebiyatı ve Yaratıcı Yazı gibi derslerde bu materyalden çok sayıda öğrencinin faydalanmasını sağlamaktır.

Anahtar kelimeler: *Yaratıcılık, olay ve düşünce yazısı, öğrenme, metin oluşturma.*

1. Giriş ve Amaç.

Raporda adı geçen materyal ile geniş bir yaş aralığındaki öğrencilerin yazmaktan keyif almaları hedeflenmiştir. Söz konusu materyalin oluşturulmasının nedeni öğrencilerin, deneme / öykü / makale türlerinde yazılar yazmayı bir ödev ya da sorumluluk olarak görmelerini engellemek ve yazı yazmayı, zevk aldıkları bir uğraş haline getirebilmektir.

Öğrencilerin genellikle yazı yazmayı bir ödev veya sorumluluk olarak görmelerinin; yaratıcılıklarını ve üretkenliklerini sınırlandırdığı düşünülerek, onları; kendi istekleriyle yazı yazmaya teşvik edecek bir materyal hazırlamaya karar verilmiştir.

Bu materyaldeki kartlar, kolay ve zor olmak üzere iki kategori halinde hazırlanmıştır. Zor kategori dahilindeki kartlarda nadiren kullanıldığı için anlamları unutulabilen sözcükler de bulunmaktadır. Bu materyal hazırlanırken, bu tür sözcüklerin anlamları araştırılarak zor kategori dahilindeki kartların arka yüzüne yazılmıştır. Öğrencilerin, yazılarını yazarken kullanabilecekleri sözcüklerden bir tanesi, bu; anlamı çoğunlukla bilinmeyen kelimelerden biriye, öğrenci kartın arka yüzüne bakarak, anlamını öğrenebilecektir.

Kısacası öğrenciler, bu materyal ile yazma becerilerini geliştirirken, kelime haznelerini ve bilgi dağarcıklarını zenginleştirebileceklerdir.

2. Yöntem.

Bu çalışmayı hazırlarken amaç, eğlenceli ve öğretici etkinlikler gerçekleştirmek olmuştur. Bu amaca en uygun materyal çeşidinin ne olabileceği sınıf ortamında tartışılmış ve oyun kartları olduğuna karar verilmiştir.

Kartların hem küçük yaş gruplarının hem de büyük yaş gruplarının Türk Dili Edebiyatı ile Yaratıcı Yazı derslerinde kullanılabilmesi için zor ve kolay kategori şeklinde iki grup kart oluşturulmuştur.

Böylece kolay kartlarda, bulgular bölümündeki Tablo 1 ve 2'de görüldüğü gibi, günlük yaşamda kullandığımız, anlaşılması kolay sözcükler ve daha basit oyun kuralları olurken; zor kategori kartlarda Tablo 3 ve 4'te görüldüğü gibi, bir düşünce yazısı türüyle ilişkilendirilebilecek düşündürücü sözcükler ve bazı zorunlu kurallar söz konusudur.

Kolay ve zor kategorilerdeki kartlarda bulunacak sözcükler kararlaştırılırken derslerde beyin fırtınası tekniği ile her biri üzerinde görüş birliği sağlanmıştır. Daha sonra kararlaştırılan kelimelerden kolay olanların her birinin çağrışım yolu ile aklımıza getirdiği sözcükler bulunmuş ve bulunan tüm sözcükler ait olduğu kartın tablosuna yerleştirilmiştir.

Zor olarak belirlenen kelimelerin her biri bir edebiyatçı veya bir edebi unsur ile ilişkilendirilmiştir. İlgili edebiyatçı veya edebi unsur ile ilgili terim veya kavram olan sözcükler, tablonun satır ve sütunlarına yazılmıştır. Edebiyatçılar ve edebi unsurlarla ilgili bilgi bulmak için çeşitli kitaplardan faydalanılmıştır. Daha sonra bu bilgiler tarafımızdan düzenlenmiştir. Oyun kartları bu yöntem ile oluşturulmuştur.

Geliştirdiğimiz materyal ile yazı yazma etkinliğini gerçekleştirilirken uyulması gereken bir yönergeye ihtiyaç duyulmuştur. Bahsedilen yönerge, çalışmamızın yöntem bölümünün sonunda yer almaktadır.

Materyal hazırlama çalışmaları kimi zaman grupça kimi zaman ise bireysel olarak yapılmıştır. Farklı kartları, farklı yaş grupları ile uygulama yöntemi benimsenmiştir. Kolay ve zor kategoride hazırlanan oyun kartları, değişik yaş gruplarındaki öğrenciler ile denenmiştir. Kartlar bu şekilde son halini bulmuştur.

Sonuç olarak hazırladığımız kartların öykü yazma, deneme / makale yazma ve yazarları tanıma açısından, uygulamada ve öğrenmede etkili bir yöntem olduğu tespit edilmiştir.

Yukarıda bahsi geçen yönerge aşağıdaki gibidir.

Yönerge:

Kolay kategori kartları soldan sağa doğru hizalı olarak ve satır sırası ile; zor kategori kartları da yukarıdan aşağı doğru hizalı ve sütun sırası ile kullanılacaktır.

Yazım aşamasında, her satırdan ve her sütundan en az bir sözcük kullanılmalıdır.

Buna ek olarak, bazı satırlarda ve sütunlarda yazılacak metinde bulunması zorunlu olan kelimeler vardır. Bu kelimeler, buldukları karede «z» şeklinde belirtilmişlerdir.

Kolay kategoride bir adet, zor kategoride de üç adet zorunlu (z) sözcük bulunmaktadır. Kullanılması zorunlu olan sözcük veya sözcükler, yazım aşamasında bulunduğu satırda veya sütunda kaçınıcı karede olduğuna bakılmaksızın, öncelikli olarak kullanılacaktır.

Aynı sütunda birden fazla zorunlu (z) kelime varsa bunlar da, buldukları sütundaki sıraya göre kullanılacaklardır.

Metin, kullanılması zorunlu olan bu kelimelerin yanı sıra, aynı satırda veya sütunda bulunan kelimelerden, en az bir tanesi daha kullanılarak yazılacaktır.

Katılımcılar, kartları kolay ve zor olarak kategorize ettikten sonra rastgele seçecekler ve birlikte belirledikleri süre içinde, verilmiş olan yönerge kurallarına uyararak, kurgularını veya düşünce yazılarını oluşturacaklardır.

3. Bulgular.

Zaman		K	
I	saat	hayat	gün
II	zaman	zorluk	dakika
III	ömür	ödül	saniye
IV	iş	çalış	kur

Tablo 1

Köy		K	
I	çiftlik	koyun	çoban
II	dere	ot	çiftlik
III	orman	güneş	at kestanesi
IV	mantar	taze	bulut

Tablo 2

Oğuz Atay			Z
I	II	III	
Oğuz Atay	Mustafa İnan	Çağdaş Roman	
Dostoyevski	Tiyatro	Mizah	
Romancı	Tutunamayanlar	Ödül	
Mühendis	Ha Ha Ha	Cumhuriyet Dönemi Sonrası Türk edebiyatı	

Tutunamayalar nedir?

Tutunamayanlar, Oğuz Atay'ın ilk romanıdır. Bu roman ile Oğuz Atay, 1970 yılında TRT Roman Ödülünü kazanmıştır. Çoğu yazar ve okuyucuya göre Tutunamayanlar, modern Türk edebiyatının en önemli eserlerinden biridir. Eser, dil ve anlatım şekli itibarıyla Türk edebiyatında bir çığır olarak kabul edilmektedir.

Turgut Özben ve Selim Işık, Tutunamayanlar romanının iki baş kahramanıdır.

Tablo 3

Evren			Z
I	II	III	
çekim gücü	kara delik	cosmos	
teori	The Big Bang (Büyük Patlama)	Bilim	
Yıldız tozu	Fizik	Ses	
Işık	Sonsuzluk	Zaman	

Big Bang Teorisi nedir?

Büyük Patlama ya da Big Bang, evrenin yaklaşık 13,8 milyar yıl önce aşırı yoğun ve sıcak bir noktadan meydana geldiğini savunan, evrenin evrimi kuramıdır. İlk kez 1920'li yıllarda Rus kozmolog ve matematikçi Alexander Freidmann ve Belçikalı fizikçi Georges Lemaitre tarafından ortaya atılan bu teori, evrenin bir başlangıcı olduğunu varsayar.

Tablo 4

Kurgu Örnekleri.

1. Kenan arkadaşlarıyla oynamak için evden çıkalı saatler olmuştu. Ben de bu sürede bol bol okumuştum. Aylardır beklediğim kitaba dalınca zamanın nasıl geçtiğini fark etmemiştim. Bir ara kafamı kaldırıp duvardaki saate baktığımda neredeyse akşam olduğunu gördüm. Nerede kalmıştı bu çocuk? Bir iki lokma atıştırmak için eve de uğramamıştı. Endişelerimin içimi kemirmesine izin verdiğim birkaç *dakika* bir *ömür* gibi geçti. Sonra kitabımı elimden bırakarak ayaklandım. Tam perdeyi çekip pencereden kafamı uzattım ki kapı zili çalındı. Derin bir oh çekip Kenan'ı içeri aldım. Üstü başı yine toz toprak içinde kalmıştı. Biraz paylayıp yukarı banyoya gönderdim. Annemle babam işten dönmeden üstünü değiştirse iyi olacaktı. Yoksa ikimiz de uzun bir azar işitebilirdik.

Öğrenci.

Açıklama: Yukarıdaki 1 numaralı metin, Tablo1'de gösterilen kolay kategori kart için, yönergesine uygun olarak hazırlanmıştır.

2. Dersin bittiğini duyduğu anda hızla çantasını topladı Ali. Kapıdan çıkarken tek katlı okullarına yeni asılan tabelayı gördü. Tabeladaki yazıyı okuyabilmenin sevinciyle yoluna devam etti. Eve ulaşınca üstünü değiştirdi ve dostunun yanına gitti. Onu görmek için can atıyordu. Yazın çobanlık yaparken çiftlikte edinmişti bu dostu. Doğduğu günden beri tüylü dostunu çok seviyordu. Her gün sabah ve akşam olmak üzere günde iki defa oynarlardı. O gün de Ali koyunun dereden su içmeyi bitirmesini bekledi, bitirdikten sonra da sıkıca sarıldı ona. Bir süre sonra evden annesinin yemeğe çağırısı duyuldu. Oyun oynamaktan yorgun düşen Ali, eve geri döndü. Her yemekte olan babasının o gün olmadığını fark etti. Yemeğini bitirince bahçede olduğunu düşündüğü babasını aradı. Babası ve bir adam konuşuyorlardı. Küçük dostunu adamın kamyonunda gördü. Babasına dostunun nereye gittiğini sordu. Babası Ali'ye, onun gidemeyeceği bir gezintiye çıktığını söyledi. Ali başta biraz ısrar etse de sonra pes etti. Eve geri döndü. Babası da gelmişti. Elini yıkadıktan sonra salona yöneldi. Odaya girmeden babasının «Koyunlar yeni çiftlikte daha mutlu olacak.» cümlesini duydu. Anlamıştı. Dostu geri gelmeyecekti. Odasına kapandı ve erkenden uyudu. Sabah parıldayan bir güneşe ve taze ekmek kokusuna gözünü açtı. Elini yüzünü yıkadı,

koşarak dostunun evine gitti ve bir gün önce olanların rüya olduğunu umdu. Fakat dostunu göremedi. İlk kez dünyanın kötü yüzüyle tanışmıştı.

Öğrenci.

Açıklama: Yukarıdaki 2 numaralı metin, Tablo 2’de gösterilen kolay kategori kart için, yönergesine uygun olarak hazırlanmıştır.

Makale/Deneme Örnekleri.

1. Edebiyatımızda postmodern anlatılara öncülük yapan Oğuz Atay, birçok değerli eser ortaya koymuştur. Dostoyevski’yi ve Kafka’yı örnek almış ve hatta kendisiyle yapılan bir röportajda «Sevdiğim yazarların başında Kafka ve Dostoyevski’yi sayarsam, Tutunamayanlar’ı okuyanlar için şaşırtıcı olmaz herhalde.» demiştir. Oğuz Atay bunun yanı sıra sık sık satır aralarına sıkıştırdığı sözlerle de bunu belli etmiştir. Tutunamayanlar’da olduğu gibi ünlü yazarın «Tehlikeli Oyunlar» kitabında da Hikmet karakterinin “ Ha Ha Ha»ları Dostoyevskivari izler taşır. Oğuz Atay’ın romanlarını özel kılan, mizah öğelerine sıklıkla yer vererek okuyucunun kitabın derin anlatımından sıkılmamasını sağlamasının yanı sıra çağdaş roman tekniklerini de başarıyla kullanmasıdır.

Öğrenci.

Açıklama: Yukarıdaki 3 numaralı metin, Tablo3’de gösterilen zor kategori kart için, yönergesine uygun olarak hazırlanmıştır.

2. Şehrin ışıkları, fark etmesek de hayatımızın bir kısmını engelliyor. Gözümüzü alması dışında büyük bir soruna yol açıyor: Işık kirliliği. Bu sorunu çoğumuz umursamıyoruz, çünkü üstümüzde çabuk bir etki göstermiyor. Zararını anlamak için geceleri kafamızı kaldırıp gökyüzünü bomboş görmemiz yeterli. Ancak biz uzaya sadece biraz yıldız tozu ve dev taş kütleleri olarak bakıyoruz. Kendi sorunlarımızdan etrafımızı umursamıyoruz, hatta bu bizi sorgulamadan uzaklaştırıyor. Gece ışısız gökyüzüne bakıp uzayın gerçekten bir sonsuzluk olup olmadığını ya da bize en yakın kara deliği merak etmiyoruz. Bu dünyadaki kısıtlı zamanımızı iyi yaşayamıyoruz. Hayatımızı bahanelerle güçlenmiş umursamazlık zincirine bağlıyoruz. En kötü olanı ise bu sürede sorgulamayı unutturken bilimi ve değerleri de unuttuğumuzu bilmiyoruz.

Öğrenci.

Açıklama: Yukarıdaki 4 numaralı metin, Tablo 4’de gösterilen zor kategori kart için, yönergesine uygun olarak hazırlanmıştır.

4. Sonuç ve Tartışma.

Yaratıcı Yazı Kartları basılmadan önce deneme amaçlı uygulamalar yapılmıştır. Kolay kategoride bulunan kartların öğrencilerin kurgu oluşturma yeteneğini geliştirdiği, zor kategoride bulunan kartlarınsa deneme / makale gibi fikir yazısı türleri yazabilme yeteneğini geliştirdiği fark edilmiştir.

Netice itibariyle bu materyalin kullanıldığı çalışmaların, eğlenerek öğrenme imkânı sağladığı kanaatine ulaşılmıştır.

5. Öneriler.

Bu materyal, çeşitli yaşlardaki öğrenciler ile denenebilir. Ayrıca, ilkokul ve ortaokul çağındaki çocuklar için eğitim materyali olarak kullanılması sağlanabilir.

6. Kaynak:

Bu çalışmayı hayata geçirirken üretilen materyalin bilgi birikimi kazandırması için, zor olarak tasarlanmış kartların arka yüzüne birtakım bilgiler yazılmıştır. Zor kategoride hazırlanan kartların arka yüzlerinde hakkında bilgi verilen kelimelerin neler olabileceğine, her kartın ön yüzünde bulunan ana konu başlığı dikkate alınarak karar verilmiştir.

Her çeşit kaynaktan rahatça ulaşılabilecek türde olan bu bilgiler, farklı kaynaklardan derlenmiş ve tarafımızca düzene koyulmuştur. Birçok kaynakta kolaylıkla bulunabilecek bu bilgiler için ayrıca kaynakça gösterilmesine gerek duyulmamıştır.

Список литературы

1. Naci, Fethi. Yüz Yılın Yüz Türk Romanı / Fethi Naci. – İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 4. Baskı. – 2010.

2. Yalçın, Murat. Tanzimat’tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi / Murat Yalçın. Cit:1, Cilt:2. – İstanbul: YKY Yayınları.

3. Baskı. – 2010.